

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและพื้นที่ในแถบแหลมมลายูนั้นมีความสำคัญทั้งที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเส้นทางการค้า รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในด้านยุทธศาสตร์ทางการทหารมาตั้งแต่อดีต จึงเป็นที่สนใจของชาวตะวันตก นอกจากนี้พื้นที่เดียวกันยังเป็นทางผ่านหรือเปรียบเสมือนประตูหลังบ้านของจีน เส้นทางการค้าในอดีตได้เกิดขึ้นอีกครั้งพร้อมกับความสะดวกสบายในการเดินทางที่เข้ามาพร้อมกับ “การพัฒนา” ประเทศไทยในฐานะที่เป็นทางผ่านของเส้นทางการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งจึงได้หันกลับมาให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนมากขึ้น ปัญหาเกี่ยวกับการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลายยังคงมีปรากฏอยู่เสมอทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนของประเทศไทยในประเทศเพื่อนบ้าน (สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547)

โครงการพัฒนาพื้นที่อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนใน ส่วนมณฑลยูนนาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก ส่วนธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan Bank for International Cooperation: JBIC) เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนกู้ยืมแก่โครงการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มประเทศ GMS โครงการพัฒนาพื้นที่อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ สนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งโอกาสทางเศรษฐกิจในเวทีการค้าโลก และเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าของเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ในประเทศไทยมีแผนงานสำคัญสองเส้นทาง ได้แก่ แผนงานการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) และแผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-ลาว แห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขต เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบกในแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เชื่อมโยงจากทางตะวันออกคือ มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-

คองฮา-เว้-คานัง และผ่านไปยังฝั่งตะวันตกที่ชายแดนไทย-พม่า ที่อำเภอแม่สอดและเมืองเมียวดี สิ้นสุดที่เมืองมะละแหม่งของพม่า (หอการค้าจังหวัดมุกดาหาร, ม.ป.ป.)

การสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 โครงการสะพานแห่งนี้ไม่เพียงเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งที่จะเชื่อมเส้นทางต่างๆ ตามแผนพัฒนาแนวนพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกเท่านั้น แต่จะช่วยเชื่อมโยงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน เพิ่มโอกาสการเติบโตและพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพาณิชย์ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค บนพื้นฐานของความเป็นมิตรที่มีความสัมพันธ์อย่างยาวนานด้วย สำหรับประเทศไทยนั้น จะสามารถได้ประโยชน์ด้านการเพิ่มโอกาสการพัฒนาและส่งเสริมการค้า การจ้างงาน การลงทุนและการท่องเที่ยว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวม (กระทรวงการต่างประเทศ, ม.ป.ป.) สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 ช่วยทำให้เกิดความสะดวกในด้านการคมนาคม ประหยัดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในด้านโลจิสติกส์ ทำให้ธุรกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยสามารถพัฒนาศักยภาพทางพาณิชย์และเปิดตลาดทางการค้าได้มากขึ้น สะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-ลาว แห่งที่ 2 มุกดาหาร-สะหวันนะเขต แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 2 เดือนธันวาคม พ.ศ.2549 ตัวสะพานมีความยาว 1,600 เมตร กว้าง 12 เมตร เป็นคอนกรีตอัดแรง ได้รับความช่วยเหลือเป็นเงินกู้ประมาณ 8,090 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 2,588 ล้านบาท จากธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น กรรมสิทธิ์โครงการของแต่ละประเทศอยู่ที่จุดกึ่งกลางของสะพาน หลังจากสะพานแล้วเสร็จการขยายตัวการค้าชายแดนไทยลาว ด้านจังหวัดมุกดาหารมีมูลค่าสูงขึ้นตามลำดับ (หอการค้าจังหวัดมุกดาหาร, ม.ป.ป.)

ในขณะเดียวกัน สปป.ลาว ได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน อยู่ระหว่างลาวตอนกลางหรือตรงข้ามจังหวัดมุกดาหารของประเทศไทย ขึ้นในปี 2546 และถือเป็นเขตเศรษฐกิจแห่งแรกของ สปป.ลาว ซึ่งพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ พื้นที่ส่วน A อยู่ในแขวงสะหวันนะเขต ติดกับสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 เป็นพื้นที่ที่เน้นการลงทุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการค้า และการบริการ พื้นที่อีกส่วนหนึ่ง คือ พื้นที่ส่วน B อยู่ในเมืองเซโน เป็นพื้นที่ที่เน้นให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าและกระจายสินค้า ซึ่งประกอบด้วย สถานีบรรจุและแยกสินค้ากล่อง สถานีพักตู้คอนเทนเนอร์และโรงจอดรถบรรทุกสินค้า เป็นต้น พื้นที่ส่วน C เป็นพื้นที่เน้นโครงการผลิตและอสังหาริมทรัพย์ประเภทสำนักงาน พื้นที่ส่วน D ซึ่งเป็นการสร้างบ้านจัดสรรเพื่อรองรับการโยกย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ส่วน A เป็นต้น สำหรับนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนไทยเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน จะเอื้อประโยชน์หลายประการที่เด่นชัดคือ เป็นจุดที่สามารถขนส่งสินค้าได้ต่อเนื่องและหลายรูปแบบ อาทิ ขนส่งทางถนนไปยังจีนและประเทศต่างๆ ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขนส่งทางเรือไปยังท่าเรือคานังและแหลมฉบังเพื่อต่อไปยังคู่ค้าทั่วโลก สนามบินสะหวันนะเขตสามารถขนส่งทางอากาศต่อไปยังเวียงจันทน์ สิงคโปร์

ฮ่องกง และไทย เพื่อเชื่อมไปประเทศอื่นๆได้ นักลงทุนที่เข้าไปตั้งฐานการลงทุนใน สปป.ลาว โดยเฉพาะในสินค้าเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าสามารถใช้ประโยชน์ จากสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรที่ สปป.ลาวได้รับจากประเทศพัฒนาแล้วอีกด้วย นอกจากนี้ สปป.ลาว ยังมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีที่ดิน ป่าไม้ แร่ธาตุเป็นจำนวนมาก เหมาะแก่การเป็นวัตถุดิบในการผลิต อีกทั้ง ยังมีแรงงานที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำในปริมาณที่เพียงพอจะใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนั้น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน จึงถือเป็นการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศและจากต่างประเทศในภาคการผลิต การค้าและบริการ รวมถึงด้าน โลจิสติกส์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนของ สปป.ลาว และเป็นการสร้างฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งเป็นศูนย์กลางสินค้าที่สำคัญของ สปป.ลาว ซึ่งล้วนก่อให้เกิดการจ้างงานและเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติใน สปป.ลาวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ สปป.ลาว มากขึ้น(สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, ม.ป.ป.) ฉะนั้นเขตเศรษฐกิจสะหวัน-เซโนนี้ เป็นจุดสำคัญในการส่งสินค้าเข้ามาในไทยจึงทำให้บริเวณชายแดนไทย-ลาว ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารของประเทศ ไทยเกิดการค้าที่ขาดดุล

ธุรกิจการส่งออก นับว่าเป็นธุรกิจอีกแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการเองและประเทศชาติ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากในปีหนึ่งๆ และรายได้เหล่านี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกนำมาใช้พัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น (กรมส่งเสริมการส่งออก, 2547)

การส่งออกสินค้าเป็นส่วนสำคัญขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เนื่องจากผลิตภัณฑ์มวลรวม(Gross Domestic Product: GDP) ของประเทศไทยนั้นขยายตัวจากการส่งออกเป็นส่วนสำคัญ ปัจจุบันสถานะเศรษฐกิจของประเทศ หดตัวลงเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจชะลอตัวลง ไม่ว่าจะเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ การลงทุนจากภาคเอกชนเกิดการชะลอตัว การบริโภคสินค้าทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศชะลอตัวลงเช่นเดียวกันกับภาคการผลิต

จากสาเหตุสถานะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ในด้านการส่งออกสินค้า โดยกระทรวงพาณิชย์ได้จัดทำแผนกระตุ้นการส่งออกในปี 2553 โดยมีกลุ่มเป้าหมายอยู่ในประเทศ จีน อินเดีย ตะวันออกกลาง และกลุ่มประเทศ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม (Cambodia-Laos-Myanmar-Vietnam: CLMV) ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม และ ส่งเสริมการส่งออกผ่านความร่วมมือของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) โดยตั้งเป้าหมายมูลค่าส่งออกไปอาเซียนขยายตัว 25% ต่อปี ภายใน 2-3 ปีข้างหน้า จากเดิมที่มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยราว 20% ต่อปี (กรุงเทพธุรกิจ, 2552)

จังหวัดมุกดาหารเป็นเมืองการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องด้วยภูมิประเทศและการคมนาคม มีภูมิประเทศอยู่บริเวณชายแดนและมีการคมนาคมที่สะดวกมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมไปถึงเมืองเว้และเมืองดานัง ซึ่งเป็นท่าเรือขนถ่ายสินค้าสำคัญแห่งหนึ่งของชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก อีกทั้งยังเป็นเมืองท่าตอนกลางที่สำคัญของประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญที่สามารถส่งสินค้าไปได้ถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องด้วยจังหวัดมุกดาหารภูมิประเทศที่เหมาะสม อีกทั้งเป็นจุดปลายทางด้านตะวันออกของประเทศในการเป็นเส้นทางโครงการระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ถือว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะเป็นการเชื่อมโยง ภูมิภาคสำคัญๆ ในทวีปเอเชียเข้าด้วยกัน และในอนาคตยังสามารถเชื่อมต่อไปถึงตะวันออกกลางและยุโรปได้อีกด้วย ซึ่งจังหวัดมุกดาหารจึงมีความสำคัญที่เป็นเส้นทาง ในการดำเนินการส่งออกเพื่อสามารถให้สินค้าไปถึงประเทศที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายของการส่งออก อันได้แก่ สปป.ลาว เวียดนาม และจีน ซึ่งเป็นตลาดเกิดใหม่ที่มีผู้บริโภคนานาชาติ ซึ่งกลุ่มประเทศเหล่านี้ได้ทราบถึงคุณภาพของสินค้าไทยในหมวดเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า และเสื้อผ้าสำเร็จรูปในระดับสูงมาก ความสำคัญของการส่งออกในส่วนเฉพาะจังหวัดมุกดาหาร มีลักษณะคือ ผู้ส่งออกที่ซึ่งติดต่อค้าขายกับชาวลาวโดยตรงและการติดต่อค้าขายโดยผู้ผลิตสินค้าทั้งในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารและทั่วประเทศ การค้าจากอดีตถึงปัจจุบันมูลค่าการส่งออกของจังหวัดมุกดาหารเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้การค้าผ่านชายแดนไปยังประเทศ ลาว เวียดนาม และจีน จึงส่งผลให้เริ่มมีการพัฒนาการส่งออกมากขึ้น อันได้แก่โครงการสะพานข้ามแม่น้ำโขงได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้วเมื่อปลายปี 2549 ซึ่งโครงการดังกล่าวข้างต้นนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาการส่งออกและเศรษฐกิจโดยรวมในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผ่านพื้นที่ชายแดนจังหวัดมุกดาหารซึ่งอยู่ใกล้ท่าเรือที่สำคัญของประเทศเวียดนาม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการส่งออกในเขตพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นเส้นทางที่สามารถพัฒนาการส่งออกไปสู่การค้าที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง

การส่งออกสินค้าชายแดนไทย-ลาว โดยผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร ปี 2551 มีมูลค่า 10,297.98 ล้านบาท สินค้านำเข้าจาก สปป.ลาว มายังประเทศไทยโดยผ่านด่านศุลกากรจังหวัดมุกดาหาร ปี 2551 มีมูลค่าทั้งสิ้น 13,738.71 ล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มูลค่าการค้าชายแดนไทย-ลาว ด้านจังหวัดมุกดาหาร

หน่วย: ล้านบาท

ปี	มูลค่าการค้า		ส่งออก		นำเข้า		ดุลการค้า
	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า	อัตราการขยายตัว (%)	
2543	6,459.42	- 14.52	5,115.91	- 26.27	1,343.51	117.54	3,772.40
2544	4,872.22	- 54.57	4,070.96	- 20.43	801.26	- 40.36	3,269.70
2545	4,505.67	-7.52	3,690.34	-9.35	815.33	1.76	2,875.01
2546	4,461.15	-0.99	3,722.27	0.87	738.88	-9.38	2,983.39
2547	6,024.06	35.03	5,402.08	45.13	621.98	- 15.82	4,780.10
2548	6,325.91	5.01	5,371.00	- 0.58	954.91	53.53	4,416.09
2549	9,335.04	47.57	6,418.56	19.50	2,916.48	205.42	3,502.08
2550	19,000.56	103.54	6,346.51	- 1.12	12,654.06	333.88	- 6,307.55
2551	24,036.69	26.51	10,297.98	62.26	13,738.71	8.57	- 3,440.73

ที่มา: ด้านศุลกากรมุกดาหาร, 2552

ในปี 2549 ก่อนการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 ไทยได้เปรียบดุลการค้าตลอดมา และ วิกฤตการณ์ พืชทองงาม (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว ณ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ทั้งกลุ่มการนำเข้าและส่งออก ซึ่งพบว่า โครงสร้างการตลาดเป็นแบบผู้ขายน้อยราย และคู่ค้ารายใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องความยุ่งยากและซับซ้อนและพิธีการทางด้านกฎหมาย และการประหยัดต่อขนาดได้ดี จากพบปัญหาข้างต้น(ก่อนใช้สะพาน)ไทยได้เปรียบดุลการค้า ณ ด้านศุลกากรมุกดาหารมาโดยตลอด แต่หลังจากเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 ที่มูลค่าดุลการค้าในปัจจุบันตั้งแต่ปี 2550-2551 เห็นได้ว่า ประเทศไทยเป็นฝ่ายเสียดุลการค้าหลังจากเปิดสะพานประเทศไทยเริ่มขาดดุลการค้าต่อ สปป.ลาว ณ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ตลอดมา จึงจำเป็นต้องค้นหาและแก้ไขปัญหาและปัจจัยสำคัญ เพื่อขจัดปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาการส่งออกเพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกให้สูงขึ้นให้ทัดเทียมกับมูลค่าการนำเข้า

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาการส่งออกสินค้า ผ่านเขตชายแดนไทย-ลาว ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีโอกาสของมูลค่าการส่งออกที่ขยายตัวได้เพิ่มมากขึ้นในประเทศลาวและกลุ่มประเทศเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็น โอกาสสำคัญในการที่จะขยาย

มูลค่าการส่งออกให้ทัดเทียมกับมูลค่าการนำเข้า จึงต้องการหาแนวทางพัฒนาการส่งออกสินค้าผ่านเขตชายแดนไทย-ลาว ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการส่งออกสินค้าในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารที่มีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ได้ใช้ประโยชน์ดังกล่าวอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งต้องการศึกษาสภาพทั่วไป ค้นหาปัญหาและความสำคัญ พร้อมด้วยแนวทางในการพัฒนาการส่งออกสินค้าในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร อันเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร และพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการดำเนินการส่งออกสินค้า ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร

2.2 เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการส่งออกสินค้าของผู้ประกอบการส่งออกในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

2.3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการส่งออกสินค้า ผ่านเขตชายแดนไทย-ลาว ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปในการส่งออกสินค้าผ่านการค้าชายแดนไทย-ลาว สภาพปัญหาและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการส่งออกในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร โดยกำหนดขอบเขตและประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาความคิดเห็นภาคธุรกิจถึงสภาพโดยทั่วไปของผู้ประกอบการส่งออกสินค้า สภาพปัญหาภายใน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการผลิต ด้านการเงิน ปัญหาภายนอก ได้แก่ ด้านการค้า ด้านนโยบายรัฐ ด้านประเทศคู่ค้า

4.2 ศึกษาความคิดเห็นภาคธุรกิจถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการส่งออกสินค้า ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย นโยบายและการเมือง ด้านเทคโนโลยี และ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

4.3 งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะการส่งออกสินค้าจากไทยผ่านประเทศลาวและเวียตนาม ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 และผ่านเส้นทางสาย R9

4.4 งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษา ช่องว่าง (GAP) ของการส่งออกสินค้า ซึ่งหมายถึง ส่วนที่ต้องพัฒนาไปให้ถึง อยู่ระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันและความคาดหวัง

4.5 งานวิจัยได้ศึกษาในผู้ประกอบการส่งออกสินค้าที่ประกอบธุรกิจในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร

4.6 ประชากรจากวิธีการทั้ง 3 วิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์ อภิปรายกลุ่ม และ แบบสอบถาม จากประชากรผู้ส่งออกสินค้า ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารจำนวน 42 ราย และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐ 4 ราย

4.7 ระยะเวลาที่ศึกษาคือ 1 มิถุนายน 2552 ถึง 31 กรกฎาคม 2553

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการพัฒนา หมายถึง การวางแผนหาวิธีการต่างๆ ที่ใช้เพื่อการพัฒนา การส่งออกในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ให้บรรลุผลและเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองข้อกำหนดของส่วนต่างๆ ในภาคการส่งออก ได้อย่างสมบูรณ์ อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้ และนำไปใช้ได้

การส่งออก หมายถึง การส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออกไปขาย

การนำเข้า หมายถึง การนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อจำหน่ายหรือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าภายในประเทศหรือเพื่อส่งออกต่อไป

ดุลการค้า หมายถึง การเปรียบเทียบมูลค่าสินค้าขาออกและมูลค่าสินค้าขาเข้า ในรอบ 1 ปี

การค้าชายแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร ได้ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประชาชนที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย

การค้าผ่านแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ที่ประชาชนหรือผู้ประกอบการค้าจากประเทศที่หนึ่งส่งผ่านประเทศที่สองไปยังประเทศที่สามหรือจากประเทศที่สามผ่านแดนประเทศที่สองมายังประเทศที่หนึ่ง ทั้งนี้แต่ละประเทศจะต้องยินยอมให้มีการขนส่งสินค้าผ่านแดนกันได้

การค้าชายแดนไทย-ลาว หมายถึง ที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดมุกดาหาร ตามแนวชายแดนของทั้งสองฝ่าย และผ่านทางพิธีทางศุลกากรเท่านั้น

ด่านศุลกากรมุกดาหาร หมายถึง ด่านการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยในเขต จังหวัดมุกดาหาร ไปยัง สปป.ลาว

ผู้ประกอบการส่งออก หมายถึง องค์กรธุรกิจที่จดทะเบียนทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่ดำเนินการส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออกไปขาย

ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อธุรกิจ ได้แก่

- 1) ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่องค์กรสามารถควบคุมได้
- 2) ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้

สภาพปัญหา หมายถึง สภาพของการดำเนินการที่ภาคธุรกิจเอกชนมีผลกระทบ และสามารถแก้ไขให้ดีขึ้นได้

การส่งเสริมการส่งออก หมายถึง การส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจส่งออก ให้สามารถใช้ศักยภาพให้เต็มที่ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ช่องว่าง(GAP) หมายถึง ส่วนต้องพัฒนาไปให้ถึง อยู่ระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันและความคาดหวัง

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปในการดำเนินการส่งออกสินค้าผ่านชายแดนไทย-ลาว ผ่านด่านศุลกากรมุกดาหาร
2. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อส่งออกของผู้ประกอบการส่งออก ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางภาครัฐและเอกชน ใช้งานวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งออกสินค้าชายแดนไทย-ลาว ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร